

NEPALS LÅNGA VÄG TILLBAKA

Det har gått drygt två veckor sedan den förödande jordbävningen slog till mot Nepal. Situationen är fortfarande akut i landet och många människor saknar boende. Samtidigt är risken för smittspridning stor. Dagens ETC rapporterar från ett land i stort behov av omvärldens stöd.

TEXT: JOHAN AUGUSTIN FOTO: JONAS GRATZER

Byarna på landsbygden drabbades hårdast av jordbävningen. I Jyamrung försöker invånarna samlas ihop vad de kan av spillorna.

Delar av staden Bhaktapur i Katmandudalen har rasat samman. Det är de fattigaste människorna som får betala det högsta priset.

En kvinna vilar i tältlägret som Rädda barnen har satt upp i Bhaktapur.

Provisoriska hus som består av bambupålar och presenningar har satts upp i Jyamrung, där byns invånare samsas om utrymmet.

Att den var på väg visste människor. Det hade gått över 80 år sedan sist och det var dags för en ny jordbävning att slå till mot Nepal. Ändå var det få som var förberedda när skalvet kom vid lunchtid den 25 april.

Befolkningen på den nepalesiska landsbygden är till stor del fattig och har inte råd att bygga jordbävningssäkra hus. Byggnaderna i byn Jyamrung består av grus och sten och har inga rejäla trä- eller stålstommar. Dalgången i Dhading-distriktet är vykortsvacker med Netrawotifloden som letar sig fram genom skogslandskapet. När ögat når Jyamrung förändras dock sinnebild: de flesta hus ligger i stora grushögar. Presenningar och tält utgör tillfälliga bostäder åt lokalbefolkningen som till stor del består av gamla, kvinnor och barn. 1.500 nepaleser, mestadels män, åker dagligen till Mellan-

östern för att arbeta och skicka hem pengar; remitteringar utgör en stor del av landets BNP.

– De skickar pengarna till sina hembyar, och det behovet kommer öka nu, berättar Bina Shrestha som driver den ideella föreningen Tuki Nepal tillsammans med svenske maken Björn Söderberg.

Förväntar sig inte hjälp av myndigheterna

Att den nepalesiska regeringen eller landets myndigheter skulle bistå med pengar till att bygga upp byn tror varken Bina eller byborna på.

– Vi förväntar oss ingen support av dem, fortsätter hon.

Istället är det hjälporganisationer, både internationella och lokala, som gör grovjobbet med hjälparbetet.

Björn Söderberg, som har bott i Nepal i 14 år "har sett landet förändrats till det bättre".

– Det utvecklas snabbt genom globaliseringen och är inte så fattigt som många människor tror.

Den utvecklingen har fått sig en törn genom jordbävningen och många, däribland IMF, varnar för att ekonomin kraftigt kommer att bromsas. Infrastrukturen, som är bland de mest eftersatta i Asien, har till stora delar förstörts av skalvet och sina medföljande jordskred – och ytterligare isolerat byarna inom eller nära epicentrum.

Mathjälp som ris, linser och annan proviant skickades direkt efter skalvet till tre miljoner människor i de mest utsatta områdena. I Jyamrung har ett jordskred dragit ner stora stenblock över ett majsfält. Trots missödet kan befolkningen försörja sig på grödorna som växer i den bördiga jorden. Istället är det bostadssituationen som är det största problemet på landsbygden.

Parbati Dhunya har förlorat sitt hus

och bor under en presenning. Hennes enda son arbetar i Saudiarabien, precis som många andra söner och makar, och viktig arbetskraft har därmed försvunnit i att hjälpa till med återbyggnaden av landet. Regeringen har hon inte hört från, "och tror inte att de kommer att sponsra med pengar".

– Förhoppningsvis kommer någon organisation hjälpa mig med pengar till ett nytt hus, säger hon.

Björn Söderberg har tagit med sig ett team av lokala byggnadsarbetare. De ska föra över sina byggkunskaper till lokalbefolkningen. När jordbävningen slog till bestämde sig Hari Krishna Shrestha för att snabbt rycka in som volontär och leda teamet till Jyamrung. Med sina 25 år inom byggindustrin har han erfarenhet och känner även till området väl. Dock är det första gången han arbetar med naturkatastrofer och ser projektet som en "experimentell workshop".

Japans teknik är för dyr. Nepal behöver billig teknik, annat har vi inte råd med!

Teamet gör hål i marken som de sticker ner bambupålar i. De gamla husen rivs, och de plåttak som finns kvar läggs på de nya temporära bambuhusen. För att husen ska stå emot nästa jordbävning krävs kraftigare stommar. Den långgående planen är att byta ut sten och grus mot ett "järnskelett" som taket vilar på. Då är det ingen risk att taket trillar

in och invånarna kan sedan själva mura väggarna. Trots sin erfarenhet behöver byggteamet expertis från andra länder.

– Ingen teknik är hundra procent säker, och vi behöver tillgitt material som kraftiga bultar från utlandet, fortsätter Hari.

Jordbävningssdrabbade Japan har satsat mycket pengar på säkra byggnader, men för ett fattigt land som Nepal är det svårt att investera i samma slags skydd.

– Japans teknik är för dyr. Nepal behöver billig teknik, annat har vi inte råd med!

Att snabbt bygga nya bostäder till en befolkning som står utan tak över huvudet gäller inte bara för landsbygden – utan även i städerna.

Tältläger skapar problem

Även om Katmandudalen har klarat sig betydligt bättre än många byar på landsbygden tornar problemen i kölvattnet av

jordbävningen upp sig även här. Staden Bhaktapur har fått en stor del av sina hus förstörda. I stadsdelen Kamal Binayak arbetar Rädda barnen mot klockan när de bygger latriner i ett överfullt tältläger på en grusplan. I lägret bor redan 1500 hemlösa människor och inom kort ska ännu fler förflyttas hit. När monsunen startar i början av juni kommer marken förvandlas till gytja och det finns stor risk att sjukdomar som kolera och denguefeber sprids. Sanjiv Shahi sitter under en presenning med sin familj. Sammanlagt sover det 16 personer i tältet.

– Vi får knappt plats här och på natten är det kallt och vått, berättar Sanjiv.

Det finns ingen utdelning av myggnät trots problemet med mygg, och filter saknas. Tältlägrets invånare använder de "extremt skitiga" toaletterna i skolan intill, medan barnen gör sina behov i de få buskar som växer intill tältet – och därmed sprider bakterier vidare. Dricks-

vatten finns i ett par containrar, men i övrigt saknas rinnande vatten. Sex latriner byggs men de täcker inte på långa vägar behovet, samtidigt som de sanitära problemen växer. De få invånare som har råd kommer att riva sina bostäder som bestod av billigt murbruk och plankor och bygga nya med cement, tegelstenar och trästockar. Men de flesta som Sanjiv Shahi har inte ens råd att anlita byggarbetare till rivningsarbetet.

– Vi får stanna här, och hoppas att någon kan hjälpa oss med pengar att bygga upp vårt hus igen, säger han.

Svårt att finansiera

Varken regeringen eller organisationer som Rädda barnen har än så länge kunnat svara på var alla pengar till uppbyggnadsarbetet ska komma från. Förslag som att invånarna ska kunna ta lån, eller betala av genom att själva hjälpa till med återuppbyggnaden diskuteras. ▶

Rädda barnens Amelia Lyons har mångårig erfarenhet av arbete i Nepal. Hon leder bygget av latriner i Bhaktapur.

Landsbygdens byar består till stor del av äldre som inte kan delta i återuppbyggnadsarbetet.

Det kommer ta många år för Nepal att komma på fötter igen, och landet är beroende av snabb hjälp utifrån.

► Under tiden försöker Rädda barnen och andra organisationer underlätta för befolkningen.

– Vi har delat ut 20 000 vatten-kits, med tvål och vattenreningstabletter, säger Caroline Anning från Rädda barnen.

– Vi har ett samarbete med regeringen där vi lagar spruckna vattenledningar och leder om dem, samtidigt som vi sätter upp temporära toaletter.

Åtgärderna ska förhindra att sjukdomar får fäste när regnen kommer. Av invånarna i lägret är 200 barn, och om saniteten inte förbättras kommer en stor del av dem få sjukdomar som diarré och kolera. Det tror Amelia Lyons, en amerikansk vatteningenjör som har mångårig erfarenhet i Nepal, och är i färd med att gräva gropar där latrinerna ska byggas.

– Vi lär barnen och de vuxna att de måste tvätta sina händer ofta. Men jag är ändå orolig för att vi kommer få se

Jag är ändå orolig för att vi kommer få se utbrott av olika sjukdomar, om vi inte agerar nu.

utbrott av olika sjukdomar, om vi inte agerar nu, säger Amelia.

Kolera är vanligt i Nepal och Amelia berättar att det fanns fall av sjukdomen i landet för ett par år sedan. Sanitetsplanen är att bygga många temporära latriner till att börja med – som sedan ska bli permanenta, men arbetet har redan stött på problem.

– Grannarna klagar på att det kommer lukta här, så vi måste hitta lösningar som passar alla.

Intill lägret står några hus stadigt, andra har ramlat ihop, vilket tydligt visar ägarnas ekonomiska situation. Bland bråten letar invånarna efter användbara material och ägodelar. Att bygga upp sina hus med säkra material för tusentals dollar stannar vid en dröm för de flesta. Nepals återuppbyggnad kommer ta flera år och belasta det redan fattiga landet ytterligare.

Krishna Prajapati är snickare och letar efter några hela tegelstenar i grushögen som tidigare var hans hem. Han uppskattar att ett nytt hus kommer kosta 15 000 dollar, ”en omöjlig kostnad för honom att betala själv”.

– Det kvittar om jag får hjälp av regeringen eller en organisation, bara jag får hjälp av någon, säger han.

– Jag måste börja om från scratch. ●

FAKTA

- Lördagen den 25 april inträffade jordbävningen som mätte 7,8 på Richterskalan. Epicentrum låg i bergiga Gorkhadistriktet fyra timmar väster om Katmandu. Över 7 600 är döda, en siffra som beräknas stiga, och dubbelt så många är skadade. Eftersom skallet inträffade mitt på dagen, och det dessutom var en helgdag, var de flesta människor på landsbygden inte i sina hem utan på fälten, samtidigt som barn inte var i skolan. Hade jordbävningen inträffat vid en annan tidpunkt hade utgången med största sannolikhet sett helt annorlunda ut, med många gånger fler döda. Med en BNP på cirka 1 000 dollar per person har många inte råd till ordentliga hus och använder material som är lättillgängliga och osäkra. Hela landets BNP är 20 miljarder dollar, samtidigt som skadorna efter jordbävningen beräknas uppgå till mellan 1 och 10 miljarder dollar. 200 000 hus är totalförstörda och nästan lika många är skadade. FN uppger att 415 miljarder dollar behövs till humanitär hjälp.